WNIOSEK

W SPRAWIE

SUBWENCYJONOWANIA DZIEŁ NAUKOWYCH.

Na posiedzeniu z dnia 25-go Maja 1888 uznała Akademija Umiejętności w zasadzie potrzebę subwencyjonowania dzieł, przedstawiających naukowo pewną gałąź wiedzy i wyznaczyła niżej podpisanych do zbadania i sformułowania warunków, pod jakiemi takie subwencyjonowanie ze strony Akademii nastąpićby mogło.

Wypełniając polecenie zbadaliśmy przedewszystkiem statut Akademii, aby sobie zdać sprawę do jakich granic subwencyjonowanie dzieł tego rodzaju odpowiada zadaniom i celom wytkniętym Akademii i przyszliśmy do przekonania, że jakkolwiek głównym celem Akademii jest rozwijanie w głąb umiejętności, tak przez zbieranie i porządkowanie materyjałów oraz ich krytyczne wydawanie, jak przez samodzielne prace badawcze, monograficzne, to jednak te dwa rodzaje pracy umiejętnej nie mogą wystarczyć i musi do nich przystąpić trzeci, który rozstrzelone prace badawcze zbiera razem, poddaje krytyce, wyciąga z nich szersze spostrzeżenia, wypełnia hipotezą ich luki i w pewien system je układa. Bez takich dzieł, umiejętność nie mogłaby istnieć, nie mogłaby się rozwijać, bo mało któremu uczonemu starczyłoby życie na poznanie wszystkich rozpraw i zoryjentowanie się w przedmiocie. Z takich dzieł wychodzi też bardzo często pobudka do dalszych poszukiwań i szczegółowych badań. Takiemi dziełami zasłużyła się nauce powszechnej więcej niż twórczemi badaniami literatura niemiecka i słusznie chlubi się niemi w rozwoju nauk.

Są też niektóre umiejętności, jak np. filozofija i geografija, które z natury swojej polegają nie tyle na badaniu szczegółów jak na ściąganie ich z różnych innych gałęzi wiedzy i wyprowadzaniu z nich szerszych spostrzeżeń i zasad. Ograniczając więc Akademiję wyłącznie do szczegółowych badań, wykluczylibyśmy z niej prawie takie umiejętności, którym charakteru umiejętnego nikt odmówić nie może i z których na inne nauki nieraz ożywcze spłynęło światło.

Nie możemy wreszcie zapominać, że nasza Akademija Umiejętności jest Akademiją polską. Nie wolno jej też ograniczyć się do tego, że tu i owdzie dorzuci coś do wiedzy powszechnej. Zadanie jej polega również w tem, żeby wyniki nauk obcych przyswoić polskiemu językowi, duchowi i społeczeństwu, a zadania tego spełnić ona nie może, jeżeli dziełom obejmującym szerszy zakres wiedzy odmówi zupełnie poparcia. Nikt inny w społeczeństwie naszem zadania tego spełnić dziś nie jest w stanie, a dla braku takich dzieł nietylko społeczeństwo to daleko stoi poza rozwojem nauki zachodniej, ale piśmiennictwo polskie rażące przedstawia luki i niedostatki.

Cała trudność polega więc jedynie w tak ścisłem określeniu warunków subwencyi, ażeby pod płaszczem samoistnie przemyślanych dzieł naukowych, książki czysto popularyzujące lub ślepe naśladownictwa obcych podręczników nie korzystały z funduszów Akademii. Pochlebiamy sobie, że określenie to zdołaliśmy obmyśleć z całą ścisłością i dlatego mamy zaszczyt przedstawić Walnemu zgromadzeniu Akademii do uchwały następujący:

Wniosek.

Pragnąc przyswoić piśmiennictwu i nauce polskiej wyniki prac naukowych cywilizowanego świata, a temsamem społeczeństwo polskie utrzymać w ciągłej i bezpośredniej z niemi styczności, Akademija Umiejętności w Krakowie na posiedzeniu z d. postanowiła popierać wydawnictwo dzieł naukowych spełniających powyższe zadanie a to w sposób następujący:

§. 1.

Z funduszów swoich ogólnych wyznaczać będzie Akademija aż do dalszego w tej mierze postanowienia corocznie kwotę 1800 złr. wa. na subwencyje dla trzech dzieł po złr. 600 wa.

§. 2.

Subwencyja może być przyznana dziełu, które:

a) przedstawia jedną z gałęzi wiedzy według ostatnich wyników badań;

b) okaże się samodzielnem co najmniej w przetrawieniu całej literatury, w jednolitem ujęciu i w układzie przedmiotu;

c) napisane będzie w poprawnym języku polskim z terminologiją polską konsekwentnie przeprowadzoną;

d) odpowie zresztą wymaganiom metody naukowej i przedstawienia;

e) obejmować będzie najmniej 30 arkuszy druku zwykłej oktawy.

§. 3.

Jeżeli dzieło składać się będzie z kilku tomów, może mu być przyznana subwencyja podwójna, rozłożona na dwa lata.

§. 4.

Wykluczone są od subwencyi:

a) dzieła obniżające poziom nauki dla celów popularyzowania jej lub naginające swe przedstawienie do pewnych wymagań szkolnych lub praktycznych;

b) dzieła mogące w stosunkach naszych księgarskich liczyć łatwo na druk i zysk dla autora;
c) dzieła nieskończone lub niewykończone.

§. 5.

Autorowie ubiegający się o subwencyję mają przedłożyć pracę swą w rękopiśmie właściwemu Wydziałowi Akademii Umiejętności.

§. 6.

Wydział Akademii zajmie się ocenieniem pracy i jeżeli uzna ją jako odpowiadającą warunkom §§. 2 do 4; przedstawi ją Zarządowi Akademii do subwencyi. W przeciwnym razie zwróci ją Wydział autorowi albo bez motywów, albo też ze wskazaniem braków, od których naprawienia przychylną swoją opinię czyni zależną.

§. 7.

Zarząd Akademii przyznaje subwencyje dziełom zaleconym przez Wydziały w tym porządku, jak zalecone zostaną, o ile jednak można z równorzędnem uwzględnieniem dzieł przyrodniczych i humanistycznych. W tym celu może Zarząd wstrzymać się z przyznaniem pewnemu zaleconemu dziełu subwencyi lub dla braku funduszu jej odmówić, o czem jednak należy zawiadomić autora.

§. 8.

Wypłata przyznanej subwencyi nastąpi, gdy autor okaże dzieło wydrukowane i złoży z niego dla Akademii 50 egzemplarzy.

W miarę postępu druku może jednak Zarząd uchwalić autorowi z subwencyi odpowiednią zaliczkę.

Bobrzyński,
Janczewski,
Piekosiński.

Nakładem Akademii Umiejętności.

Kraków, 1888. — Drukarnia Uniwersytetu Jagiell. pod zarządem A. M. Kosterkiewicza.